

8.11.2006

Dnro 1379/4/06

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Håkan Stoor

PSYKIATRISEN POTILAAN OIKEUS TARKISTAA POTILASASIAKIRJANSA HOIDON AIKANA

1 KANTELU

Kantelija arvosteli 21.4.2006 ja 6.5.2006 päivätyissä kirjeissään X:n keskussairaalan henkilökunnan menettelyä. Kantelijan mukaan
- hänelle ei luovutettu kopioita potilasasiakirjoistanne, kun hän niitä pyysi,
- - -

3 RATKAISU

Käsitykseni mukaan ei ole asianmukaista, että potilaalta evätään rutiininomaisesti hänen hoitoaan koskevia tietoja hoitojakson päättymiseen asti. Mielestäni jokaisen potilaan esittämään tiedonsaantipyyntöön on otettava yksilöllisesti kantaa henkilötietolain mukaan.

Käytettävissä olevan selvityksen perusteella en kuitenkaan voi katsoa, että va erikoislääkärin ratkaisu evätä kantelijan pyyntö saada tutustua potilasasiakirjoihinsa hoidon alkuvaiheessa olisi ollut lainvastainen. Sen sijaan katson hänen menetelleen henkilötietolain 26 §:n 1 momentin vastaisesti pyytäessään kantelijaa esittämään tietojensaantipyyntönsä kirjallisesti. Lisäksi hänen olisi tullut huolehtia siitä, että kantelija olisi saanut henkilötietolain 28 §:n 2 momentissa tarkoitetun kirjallisen todistuksen kieltäytymisestä.

Muilta osin en ole havainnut aihetta epäillä lainvastaista menettelyä tai velvollisuuden laiminlyöntiä.

4 PERUSTELUT

4.1 Asiassa saatu selvitys

Kantelija oli 3.4.–7.6.2006 tahdosta riippumattomassa hoidossa X:n keskussairaalan psykiatrian osastolla 5. Kantelijan hoitavan lääkärin, va erikoislääkärin selvityksen mukaan kantelija pyysi hoitojakson alkuvaiheessa suullisesti käytäväkeskustelussa saada nähtäväkseen kaikki potilaskertomustietonsa. Lääkärin mukaan kantelijan psyykkinen vointi oli tuossa tilanteessa vielä melko huono. Tämän vuoksi hänelle kerrottiin, että

teksteihin palataan hoitoneuvottelussa. Lisäksi potilasta kehoitettiin pyytämään asiakirjoja kirjallisesti.

Yliääkäriin selvityksen mukaan sairaalan käytäntö on, että hoidon aikana potilaan asiakirjapyyntöön vastataan siten, että potilaskertomusta käydään läpi yhdessä potilaan kanssa. Psykiatrian suljetulla osastolla ei anneta potilaskertomuksesta kopioita potilaalle hoidon aikana. Hänellä on mahdollisuus saada ne hoidon loppuvaiheessa tai myöhemmin pyytämällä niitä kirjallisesti tai hakemalla ne henkilökohtaisesti.

4.2

Lainsäädäntö

Potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992, muut. 653/2000) 5 §:n 3 momentin mukaan potilaan oikeudesta tarkastaa häntä itseään koskevat potilasasiakirjoissa olevat tiedot on voimassa, mitä henkilötietolain (523/1999) 26–28 §:ssä säädetään. Saman lainkohdan mukaan potilaan oikeudesta tietojen saantiin on lisäksi voimassa, mitä siitä säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 11 ja 12 §:ssä.

Henkilötietolain 26 §:n mukaan jokaisella on salassapitosäännösten estämättä oikeus tiedon etsimiseksi tarpeelliset seikat ilmoitettuaan saada tietää, mitä häntä koskevia tietoja henkilörekisteriin on talletettu tai, ettei rekisterissä ole häntä koskevia tietoja. Saman lain 27 §:n mukaan tarkastusoikeutta voidaan rajoittaa muun muassa silloin, jos tiedon antamisesta saattaisi aiheutua vakavaa vaaraa rekisteröidyn terveydelle tai hoidolle.

Tarkastusoikeuden toteuttamisesta säädetään henkilötietolain 28 §:n 1 momentissa seuraavaa: Sen, joka haluaa tarkastaa itseään koskevat tiedot 26 §:ssä tarkoitetulla tavalla, on esitettävä tätä tarkoittava pyyntö rekisterinpitäjälle omakätisesti allekirjoitetussa tai sitä vastaavalla tavalla varmennetussa asiakirjassa tai henkilökohtaisesti rekisterinpitäjän luona.

Säännöksen 2 momentin mukaan rekisterinpitäjän on ilman aiheutonta viivytystä varattava rekisteröidylle tilaisuus tutustua 26 §:ssä tarkoitettuihin tietoihin tai annettava tiedot pyydettäessä kirjallisesti. Tiedot on annettava ymmärrettävässä muodossa. Jos rekisterinpitäjä kieltäytyy antamasta tietoja, hänen on annettava tästä kirjallinen todistus. Todistuksessa on mainittava myös ne syyt, joiden vuoksi tarkastusoikeus on evätty. Tarkastusoikeuden epäämisen veroisena pidetään sitä, että rekisterinpitäjä ei ole kolmen kuukauden kuluessa pyynnön esittämisestä antanut kirjallista vastausta rekisteröidylle. Rekisteröity voi saattaa asian tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi.

Säännöksen 3 momentissa säädetään, että se, joka haluaa tietää, mitä häntä koskevia tietoja on talletettu terveydenhuollon viranomaisen henkilötietoja sisältävään rekisteriin, tulee tehdä pyyntö tarkastusoikeutensa käyttämisestä lääkärille tai muulle terveydenhuollon ammattihenkilölle, joka huolehtii tietojen hankkimisesta rekisteröidyn suostumuksella ja antaa tälle tiedon rekisterissä olevista merkinnöistä. Menettelystä tarkastusoikeuden toteuttamisessa tai sen epäämisessä on voimassa, mitä edellä 2 momentissa säädetään.

4.3

Arviointi

X:n keskussairaalassa noudatetaan siis käytäntöä, jonka mukaan psykiatrisen suljetun osaston potilaan annetaan perehtyä asiakirjoihin vasta sairaalahoidon päätyttyä. Hoidon aikana potilas voi perehtyä potilaskertomukseensa yhdessä hoitohenkilökunnan kanssa.

En pidä asianmukaisena sitä, että potilaalta evätään rutiininomaisesti oikeus tutustua potilasasiakirjoihinsa muulla kuin edellä kerrotulla tavalla hoitojakson päättymiseen asti. Mielestäni jokaisen potilaan esittämään tiedonsaantipyyntöön on otettava yksilöllisesti kantaa edellä selostettujen henkilötietolain 26 ja 27 §:n perusteella. Jos potilaan pyyntö evätään, hänelle on annettava henkilötietolain 28 §:n 2 momentissa tarkoitettu kirjallinen todistus.

Pidän asianmukaisena sitä, että potilaalle varataan mahdollisuus tutustua potilasasiakirjoihinsa hoitohenkilökunnan avustuksella. Sillä tavalla tiedot voidaan antaa hänelle lain tarkoittamalla tavalla ymmärrettävässä muodossa. Toisaalta on otettava huomioon, että potilaalla on tutustumisoikeutensa lisäksi oikeus saada tiedot pyydettyä kirjallisesti. Tämän on vakiintuneesti katsottu merkitsevän sitä, että potilaalla on oikeus saada asiakirjoista jäljennös. Potilas voi itse valita, kummalla tavalla hän haluaa toteuttaa tarkastusoikeutensa (esim. Ylipartanen, Arto, Tietosuoja terveydenhuollossa, 2004, s. 131).

Totean myös, että henkilötietolain 26 §:n 1 momentin mukaan potilas voi sairaalassa ollessaan esittää tarkastuspyyntönsä suullisesti, eikä hänen tuolloin tarvitse esittää kirjallista pyyntöä.

Edellä kerrotun perustella katson, että X:n keskussairaalan psykiatrian toimialan menettelytavat potilaan tarkastusoikeuden toteuttamisessa eivät ole kaikilta osin henkilötietolain mukaisia.

Käytettävissä olevan selvityksen perusteella en kuitenkaan voi katsoa, että va erikoislääkärin ratkaisu evätä kantelijan pyyntö saada tutustua potilasasiakirjoihinsa hoidon alkuvaiheessa olisi ollut lainvastainen. Sen sijaan katson hänen menetelleen henkilötietolain 26 §:n 1 momentin vastaisesti pyytäessään kantelijaa esittämään tietojensaantipyntönsä kirjallisesti. Lisäksi hänen olisi tullut huolehtia siitä, että kantelija olisi saanut henkilötietolain 28 §:n 2 momentissa tarkoitettua kirjallisen todistuksen kieltäytymisestä.

5

TOIMENPITEET

Saatan edellä X:n keskussairaalan psykiatrian ylilääkärin tietoon edellä kohdassa 3 ja 4 esittämäni käsityksen siitä, että psykiatrian toimialalla sovellettavat menettelytavat eivät ole kaikilta osin henkilötietolain mukaisia. Tässä tarkoituksessa lähetän hänelle jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Saatan va erikoislääkärin tietoon käsitykseni siitä, että hän menetteli henkilötietolain vastaisesti kohdassa 3 ja 4 esitetyllä tavalla. Tässä tarkoituksessa lähetän hänelle jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Pyydän psykiatrian alan tulosalueen ylilääkärinä ilmoittamaan minulle 31.1.2007 mennessä, mihin toimenpiteisiin ratkaisuni on antanut aihetta.